

БОЖЫМ ШЛЯХАМ

Год. XIII

ВЕРАСЕНЬ—КАСТРЫЧНИК

№ 5 (92)

Беларуская мова ў лацінскім абрадзе

Усе беларусы прымуць з радасцю Дэкрэт з дня 9 чэрвеня 1965 г., падпісаны Яго Эміненцыяй Кардыналам Леркаро ад імя ўпаважнае Камісіі да спраў літургічных, у якім сказана, што беларуская мова можа ўжывацца ў сьв. Літургіі, адпраўлянай для народу.

Як даведваемся са зместу Дэкрэту, дазвол ужывання беларускае мовы ў лацінскім абрадзе атрымаў Яго Дастойнасць Біскуп Балеслаў Слэсканс, Апостальскі Адміністратар Менскі і Магілёўскі. За гэта ўсе мы выказваем Яму шчырую ўдзячнасць.

Пры гэтым мы павінны аднак заўважыць, што трэба адрозніць дазвол на ўжываньне жывой беларускай мовы ў набажэнствах ад самога ўжываньня. Трэба вельмі вялікай развагі і асьцярожнасьці, асабліва ў сьвятых абрадах, пры перакладзе лацінскае мовы на жывую.

На вялікі жаль рэдактар „Зніча“ не зьвяртае ўвагі на публічную апінію беларусаў: ён часта ўжывае словы штучна створаныя і прасякнутыя полёнізмамі.

Ня можна такжа прайсьці міма такіх фактаў, што адно гаворыцца вышэйшым царкоўным уладам, а другое робіцца. Прыкладам, у Дэкрэце, аб якім тут мова, сказана, што тэкст беларускае Імшы (Літургіі) да часу будзе з малітаўніка «Голас Душы». Калі аднак параўнаць тэкст з малітаўніка із тым вышаўшым з друку, як дадатак да „Зніча“ (Наўзорная Імша Сьвятая — Літургія...), дык заўважаецца ў найбольш важных малітвах — (прыкладам, «Веру») — розніцу.

Праўда, у малітаўніку «Голас Душы» (рымскае выданьне) ёсьць нятолькі друкарскія памылкі, але і недакладнасьці, незразумелыя сказы і дагматычна сумніўныя. Іх трэба было-б паправіць належна і адпаведна. Ці-ж гэта аднак можа зрабіць адзін чалавек, хоць-бы сабе вельмі працавіты? Трэба знаць, апрача сваей, такжа старадаўня мовы.

Для прыкладу возьмем пераклад ведамай малітвы, якая ўжываецца ува ўсіх хрысьціянскіх абрадах: „Kyrie eleison“, славянскае: «Госпадзі, памілуй».

У малітаўніку «Голас Душы» (выд. рымскае) старадаўнае грэцкае „Kyrie eleison“

тлумачыцца праз: «Зжалься, Божа, над намі», а ў «Наўзорнай Імшы» тое самае ператлумачана: «Божа, зьмілуйся».

Абодвы тлумачэньні неправідловыя, бо грэцкае „Kyrios“ знача «Госпад», а не Бог. Ці ня лепш было-б у г. наз. беларускай Імшы лацінскага абраду папросту затрымаць „Kyrie eleison“, або, калі тлумачыць, дык правідлова: «Госпадзе, зжалься», або «Госпадзе, памілуй»?

Калі затрымаемся крыху больш пры гэтай малітве, дык трэба зьвярнуць увагу такжа і на „Christe eleison“.

Малітаўнік «Голас Душы» тлумачыць гэты пабожны кліч: «Хрыстэ, зжалься над намі», а «Наўзорная Імша сьвятая...»: «Хрыстэ, зьмілуйся».

Пытаемо: чаму-ж той самы аўтар адзін раз тлумачыць так, а іншым разам інакш?

Далей: хто зь беларусаў ужывае слова «Хрыстэ»? Часам беларусы кажуць: «Хрыстусе» (форма спалянізаваная), або: «Хрысьце» (бліжэй стараславянскага), але ніколі «Хрыстэ», бо-ж гэта жыўцом польшчына!

Можна было-б падаць больш падобных прыкладаў, аднак мы спынімся і сьцьвердзім наступнае: усё пазытыўнае, што было ці ёсьць зроблена праз паважанага рэдактара «Зніча», мы ня толькі прыймаем, але — як агульнае дабро — будзем падтрымліваць і пашыраць. Нямала аднак апошнім часам друкавалася на старонках «Зніча», што — дзеля таго самага агульнага беларускага дабра — патрабуе здаровай грамадзкай крытыкі і спраставаньня.

Добра паінфармаваны духоўныя ўлады ня могуць дазволіць, каб асабліва там, дзе «Сьвятое Сьвятых», кожны баранаваў, як яму спадабаецца.

Гэта адносіцца ў першую чаргу да перакладу Сьв. Пісаньня і да літургічных тэкстаў — так лацінскага як і стараславянскага абраду. Таму мы лічым, што павінны заіснаваць у беларусаў камісіі, а ў іх склад павінны ўваходзіць каталікі і праваслаўныя, а такжа спецыялісты людзі сьвецкія.

Тады мы абмінём небясьпеку пісаньня і друкаваньня сьвятых тэкстаў лёгкамысна і непрыгатавана.